МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет «Дизайн середовища»

Кафедра «Дизайн середовища»

Коломієць Марина Костянтинівна

ТРАДИЦІЙНІ ПРИЙОМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТНО-ПРОСТОРОВОГО СЕРЕДОВИЩА В ДИЗАЙНІ ЗАМІСЬКИХ ГОТЕЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ

Кваліфікаційна робота на здобуття СВО «Магістр»

Зі спеціальності 022 Дизайн

ОПП «Дизайн архітектурно-ландшафтного середовища»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ М.К. Коломієць

Науковий керівник: Шарлай Олена Василівна,

кандидат архітектури, старший викладач

Харків – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП .....

РОЗДІЛ 1. ПЛАНУВАЛЬНІ І ОБ'ЄМНО ПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ СЕРЕДОВИЩА ТРАДИЦІЙНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ .....

1.1. Культурні та архітектурні особливості традиційного українського села. .....

1.1.1. Передумови розвитку українського народного житла .....

1.1.2. Планування села та ділянки хати .....

1.1.3. Типологія, конструктивні особливості будівель у різних регіонах .....

1.1.4. Особливості планувальних рішень будівлі .....

1.1.5. Традиції художнього оздоблення народного житла. .....

Висновки до першого розділу. .....

РОЗДІЛ 2. ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ КОМПЛЕКСІВ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ .....

2.1. Аналіз світового досвіду проектування екологічних комплексів зеленого туризму.....

2.1.1. Екологічні готелі Ecolodges .....

2.1.2. Зелені курорти.....

2.1.3. Агротуристичні комплекси.....

2.1.4. Переосмислення традиційного житла у старому японському поселенні.....

2.2. Досвід України у створенні та проектуванні комплексів зеленого туризму.....

2.2.1. Національні музеї народної архітектури та побуту .....

2.2.2. Автентичні села та садиби.....
2.2.3. Екологічні курорти.....
Висновки до другого розділу.....
РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТНА ПРОПОЗИЦІЯ ОБ'ЄКТУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ.....
3.1. Передпроєктний аналіз, постанова завдання проєктування .....
3.2. Концепція проєкту та функціональне зонування. .....
3.3. Матеріали та технічні характеристики. .....
ВИСНОВКИ .....
ДОДАТКИ .....
ДОДАТОК А. Аналоги та прототипи.....
ДОДАТОК Б. Пошукові рішення.....
ДОДАТОК В. Проектна пропозиція.....
Список використаних джерел.....

ABSTRACT

Kolomiets M. Methods Of Using Traditional Elements Of Architectural And Landscape Environment In The Design Of Rural Hotel Complexes. Qualification work of the Master's Degree in specialty 022 Design. Kharkiv State Academy of Design and Arts, Kharkiv, 2024.

The rapid growth of green tourism has brought attention to the integration of eco-friendly and sustainable design solutions in suburban hotel complexes. The objective of this work is to explore the ways in which traditional elements of architectural and landscape design can be incorporated into modern hotel complexes to enhance their appeal and sustainability. The methodological approach involves a combination of historical analysis, typological comparison, and contemporary project-based design methods.

This research identifies the unique characteristics of traditional Ukrainian rural architecture, emphasizing the cultural significance of elements such as the planning structure, materials used, and aesthetic decorations. Additionally, global trends in eco-tourism, such as ecolodges and zero-carbon hotels, are examined to adapt best practices to the Ukrainian context. A project proposal for an eco-tourism complex has been developed, integrating traditional architectural motifs with sustainable building materials and energy-efficient technologies.

The study concludes that preserving cultural heritage through modern design practices not only enriches the visual identity of hotel complexes but also contributes to the broader goals of sustainability and ecological awareness. This research provides valuable insights into the practical implementation of these strategies in the tourism sector.

Keywords: architectural design, green tourism, cultural heritage, eco-tourism, sustainability, rural architecture.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Зелений туризм - це форма туризму, яка акцентує на екологічно чистому та сталому способі подорожування та відпочинку. Основна ідея полягає в тому, щоб мінімізувати негативний вплив туристичної діяльності на навколишнє середовище та сприяти збереженню природи, культурної спадщини та місцевої культури. Основні принципи зеленого туризму полягають у екологічній та економічній стійкості, соціальній відповідальності та культурному обміні. Популяризація зеленого туризму заохочує розвиток екопоселень, які базуються на принципі турбота про людей і довкілля. Вони заохочують спосіб життя, що характеризується солідарністю та екологічністю, коли члени громади допомагають один одному створювати більш етичне, справедливе та егалітарне суспільство. У своєму звіті за 2017 рік Global Ecovillage Network (GEN) зазначила, що існує близько 10 000 екологічних спільнот у 114 країнах[1].

Близько 4,2 мільярдів людей — це 55,3% населення світу — живуть у містах. За даними Організації Об'єднаних Націй, до 2030 року ця цифра зросте до 5,17 мільярдів, що становитиме 60,4% населення світу (Графік А. 1). [2]

За даними цієї організації, мегаполіси, які займають лише 3% світової суші, використовують від 60% до 80% всієї енергії і виробляють 75% викидів вуглекислого газу. Організація Об'єднаних Націй

попереджає, що урбанізація також загрожує запасам прісної води, стічних вод і здоров'ю населення (Схема А. 1). [2]

Міжнародна спільнота побоюється, що шкода може бути незворотною, це й привернуло увагу до моделі сталого розвитку в екопоселеннях. Вони стали прикладом того, як можна досягти прогресу, не ставлячи під загрозу майбутнє планети.

Українська сільська місцевість має величезний потенціал для розвитку зеленого туризму та створення екологічних поселень. Саме завдяки багатству на природні та культурні ресурси Україна стає все більш привабливою для туристів, які шукають зелені туристичні маршрути. Інтеграція сучасних дизайнерських практик у сільські архітектурні об'єкти може значно підвищити привабливість цих місць для туризму та сприяти розвитку інфраструктури в сільських районах, що полегшить доступність та комфортність для туристів. Сільські райони України також мають багату культурну спадщину, яка часто знаходиться у відкритому ризику зникнення або псування. Інтеграція сучасного дизайну у ці архітектурні об'єкти може допомогти їхньому збереженню та відновленню, забезпечуючи тим самим підтримку історичної та культурної спадщини України. Розвиток зеленого екотуризму може підштовхнути українські села до впровадження технологій сталого розвитку, враховуючи екологічні аспекти та використання енергоефективних технологій, та розвитку аграрної економіки держави.

Мета дослідження: визначення оптимальних підходів та стратегій для впровадження сучасних світових тенденцій екологічних поселень в сільські архітектурні об’єкти з метою забезпечення сталого розвитку туристичної індустрії та збереження культурної спадщини.

Об’єктом досліджень є дизайн автентичних сільських поселень з впровадженням тенденцій сталого розвитку екологічних поселень для розвитку зеленого туризму та збереження культурної спадщини на сході України.

Завдання дослідження:

- Аналіз європейського та українського досвіду інтерпретації автентичних елементів народного житла у сучасній архітектурі. Дослідження існуючих об’єктів екопоселень та проектів інтеграції сучасних підходів дизайну сільської місцевості.
- Визначення найкращого досвіду відтворення елементів автентичності в нинішньому дизайні та виокремлення його тенденцій.
- Розробка стратегій впровадження, визначення оптимальних підходів дизайну сільського середовища для залучення зеленого туризму.
- Розробка проєктної пропозиції, посилаючись на результати дослідження.

Предмет дослідження: сучасні тенденції, що використовуються для створення екологічних поселень; підходи із збереження та відновлення архітектурної та культурної спадщини української сільської місцевості; методи впровадження та популяризації екологічного відпочинку у селах на сході України.

Хронологічні рамки дослідження: XXI ст.

Територіальні рамки дослідження – європейський досвід збереження автентичності народного житла, розвитку сталих тенденцій, впровадження зеленого туризму.

Методи дослідження: вивчення принципів проектування українських хат, екологічного середовища для відпочинку, збір найкращих аналогів європейського досвіду, виокремлення найкращих його тенденцій, пошук аналогів серед українського досвіду, розробка стратегії відтворення цих тенденцій у проєктній пропозиції.

Практичне значення полягає у представленні проєктної пропозиції конкретного комплексу для екологічного відпочинку у межах сільської автентичної місцевості в східній частині України.

Публікації: участь у VI ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ СТУДЕНТСЬКІЙ НАУКОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ “РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ НАУКИ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ”, 20.09.2024, м. Кропивницький, Україна. В рамках конференції було опубліковано тези доповіді.

Структура та обсяг роботи:

РОЗДІЛ 1. ПЛАНУВАЛЬНІ І ОБ'ЄМНО ПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ СЕРЕДОВИЩА ТРАДИЦІЙНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ

1.1. Культурні та архітектурні особливості традиційного українського села.

Традиційна українська хата була не лише житловим приміщенням, але й символом дому, де кожен куточок наповнений емоціями та спогадами. Це було місце, де народжувалася й розвивалася культура, де відбувалися як повсякденні справи, так і важливі події. Від глибоких роздумів до радісних моментів, від обрядів до родинних свят - хата була серцем сім'ї, де кожен предмет мав своє значення, атмосферу та історію.

Власна оселя українця відігравала значну роль у суспільному визнанні. Її наявність свідчила про те, що людина була працьовитою та турботливою, ставила прихисток і забезпечення для своєї родини на перше місце. Кожна господиня завжди з великою увагою ставилася до обслуговування та прикрашання свого дому. "Без господаря двір, а без господині хата плаче", - таке народне прислів'я відображало важливість ролі господині у домогосподарстві. Таке ставлення до власних осель завжди привертало увагу мандрівників, науковців, психологів, письменників, митців та інших, що в свою чергу породило багато цінних творів, присвячених українському народному житлу. [4]

Українська хата це не лише житло, але й культурна категорія. Формування інтер’єру та організація внутрішнього простору полягає в численних українських традиціях, символах, життєвих правилах, звичаях та обрядах.

Народні архітектурно-будівельні та художні традиції ґрунтувалися на колективному досвіді планувальної організації, простих конструкцій та

раціональним використанням засобів й матеріалів. Ця традиційність також обумовлюється тим, що основним методом будівництва є не проектна пропозиція, а вже побудований зразок житла та подібність типів, які набули поширення в тих чи інших районах. Незважаючи на традиційність та типовість планувальних, об'ємно-просторових та художніх рішень, принципи будівництва все ж таки відрізнялися та змінювалися під впливом кліматичних умов, історичних подій, економічних чинників та ін. Тож кожен регіон українських земель мав свою архітектурну школу з характерним мотивом який суттєво, а іноді й вирішально змінює вигляд житла.

Типовість українського народного житла була обумовлена насамперед врахуванням кліматичних умов та шкідливих впливів навколишнього середовища, тож планувальні та конструктивні рішення, розміщення на ділянці, організація житлового приміщення та розміщення окремих елементів будинку (дах, ганок, піддашок, розміщення вікон на фасадах, віконниць, ставен) були спрямовані на забезпечення комфорту та захисту.

1.1.1. Передумови розвитку українського народного житла

Історія розвитку українського народного житла може бути відтворена за допомогою археологічних знахідок. Вивчення цих фактів доводить, що моделі житла, сформовані у природних умовах на території сучасної України, не лише існували, але й впливали на будівельну практику у пізніші періоди аж до початку X століття. Отже, аналогії українського житла можна відзначити в матеріальних свідченнях різних археологічних культур, починаючи з трипільської епохи, яка поширювалася на території від Києва до Кременчука та охоплювала середні й нижні течії Південного Бугу, Дністра і Пруту.

Трипільці володіли навичками землеробства та різноманітними промислами, включаючи гончарство. Їхні поселення мали структуру, що складалася з одного або кількох кіл житла, де центральна частина залишалася вільною. (Рис. А. 1) Наприклад, відоме поселення на Коломийщині, розташоване на берегах Дніпра, складалося з 39 осель, більшість з яких були великими 17×8,20×5 м, розділені перегородками і мали чотири-п'ять печей. Також були менші за розмірами житла 7×4 м.

Дослідники розрізняють два типи житла у цей період: заглиблені (землянки і напівземлянки) та наземні. Перший тип житла мав дерев'яний каркас, який заповнювали хмизом і обмазували глиною [3, с. 5]. Зазвичай дахи були двох або чотирьох скатними, стояли на вертикальних стовпах і не мали стелі.

У внутрішньому приміщенні житла ставили різні підвищення з вальків: біля однієї стіни — для лави, навпроти неї — для печі та лежанки, і поруч із протилежною стіною — для хрестоподібного жертовника. Іноді поряд із жертовником також розміщували підвищення (неясного призначення), схоже на теперішню селянську скриню. Над жертовником (ближче до однієї стіни) часто розташовувалося кругле вікно. Піч споруджували з глини на дерев'яному каркасі, а зверху вона мала отвір для виходу диму. (Рис. А. 2)

Стіни, вікна та двері, карнизи печі та пороги трипільської хати оздоблювали орнаментами, де використовували червоний, синій та жовтий кольори. Ці орнаменти не лише прикрашали житло, але й несли магічне значення, спрямоване на відштовхування зла та приваблення добра.

1.1.2. Планування села та ділянки хати

Сільські поселення є важливою складовою української народної культури. Їхні соціально-економічні форми та структура відображають етнічні традиції українців, особливості їхніх занять і господарської

діяльності, а також адаптацію до природних умов і географічного середовища. “В Україні історично склалися три основні соціально-економічні типи сільських поселень: *село, присілок, хутір*”. [7, с. 222]

У XIX - початок XX ст. українське *село* було цілісною системою, що складалася з: сельбища, центру, культових споруд, виробничо-побутових, культурно-освітніх об’єктів та установ. Сельбище - це власне територія де розташовувалися селянські двори, головна дорога (вулиця),об’єкти інфраструктури. Центром зазвичай була площа з приміщенням громадського самоуправління, або, культова споруда, церква. До виробничо-побутової інфраструктури належали кузня, корчма, крамниця, громадська комора та ін. А культурно-освітні об’єкти становили початкові школи (церковно-парафіяльні й державні) та громадські організації, наприклад хати-читальні. [7, с. 223]

Іншим малодвірним типом українських поселень, що відомий з XV ст., був *присілок*. Цей тип підпорядковувався селу, формувався внаслідок нестачі землі в селах та розташовувався за межами сельбища, також зазвичай виникав поблизу дрібних промислових підприємств. [7, с. 223]

Ще один традиційний тип поселень - хутір. Хутір являв собою малодвірне, нерідко однодвірне, поселення. Певна їх частина виникала внаслідок освоєння нових земель, зокрема ця теза відноситься до козацьких хуторів-змовників. [7, с. 224]

Стосовно *типу планування сільських поселень* можна зауважити, що найхарактернішими є: безсистемний, рядовий, круговий, ланцюговий, комбінований та вуличний типи. (Схема А. 2) Також існувало декілька типів забудови поселень: розсіяна, гніздова, скупчена, комбінована. [7, с. 225]

Вибір місця для забудови передував грунтовній підготовці, враховувалися різні обставини та деталі. Особливу увагу зверталося на уникнення попадання колишніх доріг чи стежок, оскільки це могло призвести до втрати спокою у майбутньому житлі. Під час таємного випробування місця, після заходу сонця, на кожному з чотирьох кутів майбутньої хати складали купки жита (спочатку там, де буде куток, потім де піч, далі - припічок і місце для спальні). Рано вранці приходили дивитися: якщо купки залишилися недоторканими, то місце вважалося сприятливим. Таке ж саме місце вважалося вдалим і там, де паслася худоба [3, с. 9].

Майстри завжди намагалися вплести будинок у природне оточення, таким чином створюючи враження, що він і всі споруди господарства або навіть ціле поселення утворюють єдиний органічний комплекс. Білі стіни стояли як нейтральний фон серед рослинності, тоді як солом'яний дах зі своєю стеблистою текстурою і сірим кольором плавно вписувався у пейзаж, нагадуючи про зв'язок будинку з природним середовищем.

1.1.3. Типологія, конструктивні особливості будівель у різних регіонах

У формуванні української хати відчувається прагнення до симетрії, ритму та пропорцій. Це спостерігається у розташуванні вікон та основного входу. Всі елементи будівлі гармонійно поєднуються, а окремі архітектурні деталі не порушують цієї гармонії, а допомагають створити єдність з навколишнім середовищем.

За архітектурно-етнографічним районування землі України поділялися на (Схема А. 3):

1. Полісся (Волинська обл., Ровенська обл., Житомирська обл., Київська обл., Чернігівська обл.)

2. Карпати і Прикарпаття (Львівська обл., Івано-Франківська обл., Тернопільська обл., Закарпатська обл., Чернівецька обл.)
3. Поділля (Хмельницька обл., Вінницька обл.)
4. Слобожанщина і Полтавщина (Сумська обл., Полтавська обл., Харківська обл., Ворошиловградська обл., Донецька обл., Дніпропетровська обл.)
5. Середня Наддніпрянщина (Черкаська обл, Кіровоградська обл.)
6. Південь України (Запорізька обл., Херсонська обл., Миколаївська обл., Одеська обл., Кримська обл.) [5, с. 16]

Різноманітністю матеріалів, способами будівництва, конструктивними особливостей була продиктована типологія, яка в свою чергу поділяється на підтипи.

Типологія українського традиційного народного житла за конструктивним рішенням (Схема А. 4)**:**

1. *Зрубні дерев'яні хати* (типові для Полісся, Карпат і частини Центральної України)
    a. Класичний зруб: колоди укладаються горизонтально одна на одну і з'єднуються "в чашу" (кутове з'єднання зі зрізаними кінцями колод) або "в лапу" (кутове з'єднання без виступаючих кінців). (Рис. А. 3)
    b. Зруб із подвійними стінами: між зовнішньою і внутрішньою стінами залишали простір, який заповнювали утеплювачем (соломою, мохом, глиною). (Рис. А. 5)
    c. Комбінований зруб: низ будівлі виконувався із каменю або глини, а верхня частина — з деревини. (Рис. А. 4)
2. *Каркасно-стовпові хати* (характерні для південних і степових районів)

a. Класичні каркасно-стовпові: каркас створюється з вертикальних дерев’яних стовпів, простір між якими заповнюється лозою, або очеретом, або дерев’яними дошками, що зверху обмазується глиною. (Рис. А. 6)
b. Глино-валькові хати: простір між каркасом заповнювали товстими глиносолом’яними “вальками” циліндричної форми (глина, змішана з соломою або іншим рослинним наповнювачем), які укладали один на одного ще вологими. Після висихання стіну додатково обмазували глиною для герметизації. (Рис. А. 7)
c. Напівкаркасні: каркас робили лише частково у місцях, де потрібно підсилити конструкцію, наприклад у кутах будівлі, основна частина формується з глинобиту, або саману. (Рис. А. 8)

3. *Безкаркасні хати*, також притаманні степовим та південним регіонам
    a. Глинобитні хати: стіни формуються шляхом трамбування глини, змішаної із соломою або іноді з рубаною травою чи гноєм, у спеціальну опалубку.
    b. Саманні хати: стіни будуються із саманних блоків (глина змішувалася із соломою, вручну формували блоки, які потім висушували на сонці, тільки після висихання матеріал був готовий для будівництва)
    c. Кам'яні безкаркасні: зводили із природного каменю (вапняку, піщанику, черепашнику) без використання каркасної системи. (Рис. А. 9)

Наступним аспектом типологізації українського житла є конструктивні матеріали. Дерев’яні зрубні хати зазвичай зводилися у

лісових регіонах України (Карпати та Полісся), а у степовій зоні, де лісові масиви зустрічаються рідше, деревина використовувалась тільки для побудови несучого каркасу. Не менш розповсюдженим матеріалом була глина, у різних регіонах використовувалися різні технології її використання, наприклад глинобит, саман, глиняні вальки. На півдні України кам'яна сировина була більш доступна, тому характерним для цього регіону було використання для зведення вапняка, піщаника або туфа. У перехідних зонах між лісами, степами й горами можно було зустріти комбінування дерева, глини та каменю, наприклад дерев'яний каркас із заповненням плетінням обмазаним глиною або кам'яний фундамент зі стінами із саману. (Схема А. 5)

На 1924 р. 50% хат в Україні були збудовані з дерева (у зруб або в шули), 33% – з глини, 6% – з каменю, близько 10% – турлучні конструкції з різним наповненням та з глиняною обмазкою. [5, с. 60]

Типологія українського житла за конструкцією даху є важливим аспектом, оскільки дах значною мірою визначав не тільки архітектурний вигляд будівлі, а й її функціональність, теплоізоляцію та адаптацію до природних умов. (Схема А. 6)

Основні типи дахів українського традиційного житла:

1. **Односхилі дахи**, мали лише одну нахилену площину, що спирається на стіну, яка на одному боці вища за іншу. Використовувався здебільшого для господарських споруд, таких як клуні, хліви, комори. У житловому будівництві зустрічався рідко.
2. **Двосхилі дахи** - це основний тип даху, що використовувався для більшості українських хат, має вигляд двох нахилених площин, що утворюють трикутник у поперечному розрізі.

3. **Чотирисхилі (вальмові) дахи** - чотири площини даху: дві основні (довгі) та дві коротші, які утворюють трапецію або трикутник. Характерний для Карпат, Поділля та деяких західних регіонів.
4. **Конькові дахи** - двосхилий дах із вираженим верхнім коньком, який виступав як декоративний або функціональний елемент. Зустрічався в центральних регіонах України та на Поліссі.

Існують також ще декілька **додаткових типів**, такі як:

1. **Полувальмові дахи** - поєднання двосхилого і вальмового даху, де коротші частини (вальми) займають лише верхню частину торців. Зустрічався рідко, здебільшого у заможних господарів.
2. **Шатрові дахи.** Усі схили даху сходяться в одній верхній точці, утворюючи пірамідальну форму. Переважно для невеликих споруд (альтанки, каплиці), але в деяких регіонах використовувався для невеликих хат.
3. **Багатосхилі дахи** - конструкція даху включає більше ніж чотири схили, які створюють складний багатокутний вигляд. Рідкість для народного житла, використовувалося для сакральних будівель або багатих маєтків.
4. **Пласкі дахи** - це дахи з мінімальним нахилом або взагалі без нього. Надзвичайно рідкісний у традиційному житлі через кліматичні особливості України. Використовувався в поодиноких випадках на півдні України (у степових районах).

Поліська хата. Основний матеріал цього регіону дерево, тож майстри використовували зрубний конструктивний прийом. [5, с. 60] У екстер'єрних та інтер'єрних рішення переважала аскетичність, стриманість. Єдиним характерним оздобленням були фронтони двоскатних дахів прикрашені скромними різьбленими елементами (в окремих районах Полісся вітрові фронтони оздоблювалися різними

елементами що по формі нагадували голову коня або іншої химерної істоти) та геометричні народні орнаменти на вікнах. (Рис. А. 10) Кольорове рішення віконниць було білим чи блакитним, що виділяло декоративні елементи на тлі темного дерева. Більшість будинків мали білі стіни житлових приміщень, господарчі приміщення залишали з текстурою деревини. Варто зазначити що дах у східній частині Полісся був тільки чотирисхилий, у той час як у західній поширювався дво- та чотирьохсхилий.

Карпати. На Гуцульщині традиційним типом будинків була гражда, що являла собою цілий комплекс споруд фортечного типу, також інший популярний тип в цьому регіоні - курна хата. Основним конструктивним матеріалом тут є дерево, здешні майстри володіли спадковим мистецтвом обробки дерева, тож архітектурні рішення в цьому регіоні були більш розвинені. Характерним елементом конструктиву є високий стрімкий дах критий драницею, звіс даху притримувався дерев'яними кронштейнами, які іноді мали різьблення. Хати Бойківщини мали високі солом'яні дахи, головним компонентом архітектурного рішення була дерев'яна вхідна арка, що старанно прикрашалася різьбленням. В рівнинній частині Закарпаття стіни будівлі білили, або фарбували в яскраво-сині тони, а там де залишали зруб фарбували між вінцями, що надавало незвичайного вигляду споруді. Білі стіни, прикрашені розписом в нижній частині, та дах критий гонтом мали будинки центральної Буковини. На заході Бойківщини, (Рис. А. 11) Лемківщини та в Закарпатті (Рис. А. 12) часто використовували напівкруглі та круглі бруски для будівництва стін. Між цими брусками викладали мох для утеплення житлових приміщень, а зовнішні шви обмазували білою глиною. Ці вертикальні смуги на поверхні стіни ритмічно повторювались, надаючи будівлі унікальний вигляд.

Поділля. Стриманий та простий за своєю формою будинок, завжди мав насичений оздобленням та розписами фасад. Декорували і солом'яні дахи, і двері, і опорядження. Характерною рисою є стіни пофарбовані у насичений синій, синьо-зелений колір, а пластичні оздоблювальні елементи залишали білим, цікаво також те що господарчі споруди фарбували у червоні та жовті тони, що відділяло їх від житлових. (Рис. А. 13)

Полтавщина та Слобожанщина. Рублені чи каркасні стіни обмазували глиною та білили, розвинені звіси даху підтримувалися вишуканими різьбленими кронштейнами на піддашші. Сам дах був невисоким, плавної м'якої форми, вкритий соломою. (Рис. А. 14) Лаконічний білий, ніжно голубий відтінок стін поєднувався з яскраво пофарбованими господарчими приміщеннями, також яскраве забарвлення мала призьба. Насиченість екстер'єрного рішення також підкреслювалася різбленими розписаними віконницями.

Середня Наддніпрянщина. Найпоширенішою конструкцією є дерев'яний каркас з закидкою, рідше зруб. Для Правобережжя характерним є обмазувати глиною стіни господарчих та житлових приміщень, на Лівобережжі тільки житлових. (Рис. А. 15) Для цього регіону характерний жовтогарячий, цегляно-червоний тон стін з розписом.

Нижня Наддніпрянщина і Південь відзначилася горизонтальним членуванням на фасадах. (Рис. А. 17) Будинки робили з глиновальків, або природного каменю, дахи пареважно були двосхилі. Для оздоблення будинків широко застосовувалося пластичне оздоблення таке як тяги, пілястри, карнизи, обробка фронтонів (прикрашалися великими розетками). (Рис. А. 16) Характерна риса цього регіону - кам'яні або глиняні огорожі та художнє вирішення воріт та хвіртки. (Рис. А. 17)

1.1.4. Особливості планувальних рішень будівлі

У північній та лісостеповій смузі планувальне рішення мало поздовж-витягнуту композицію, при цьому ширина корпусу була 4,5-6 м, у південних районах зазвичай ширина складала 4-5 м, а за композицією хата була більш витягнута, з поздовж прибудованими господарськими приміщеннями.

На початкових етапах будівництва українських хат найпоширенішим типом було *однокамерне житло* - єдине житлове приміщення поєднувалося з кухнею, а вхід не мав теплового шлюзу. [5, с. 11]

Пізніше був поширений *двокамерний тип*, він зустрічався в більшій частині районів. Цей тип являв собою одне житлове приміщення з кухнею та сіни. [5, с. 11]

Трикамерний тип є подальшим розвитком двокамерного, такі хати мали, окрім житлового приміщення та сіней, ще комору. (Схема А. 7)[5, с. 11]

Згодом у трикамерних плануваннях з'явилася друга житлова кімната, через те що в теплу пору року окремі члени родини спали у коморах, а взимку комори виконували роль господарчого приміщення та мала назву "хижа". Родини збільшувалися та "хижа" ставала повноцінним житловим приміщенням, отримавши назву "хатина". Такий тип планування мало назву *"хата й хатина".* (Рис. А. 18) [5, с. 11]

Іншим видом планування з двома житловими кімнатами був *"дві хати підряд"*, який створювався добудовою поряд з основною житловою кімнатою по один бік сіней ще однієї житлової кімнати. (Рис. А. 18) [5, с. 11]

Планування *“хата через сіни”* схоже за принципом на “хата і хатина”, житлові приміщення будувалися по обидва боки сіней, одне житлове приміщення було більшим за інше. (Рис. А. 18) [5, с. 11]

“Хата на дві половини” є таким самим плануванням як і попереднє, тільки обидва житлові приміщення мали однакову площу. (Рис. А. 18) [5, с. 11]

1.1.5. Традиції художнього оздоблення народного житла.

Індивідуальність архітектурі народного житла надавалася вирішенням художнього оздоблення фасадів та архітектурних деталей, таких, як настінний розпис, різьблення по дереву, орнаментальна фактура) й створювалася саме творчістю та фантазією окремого майстра.

У селянській культурі хата вважалася повноцінним житлом лише тоді, коли будівництво завершувалося традиційним оздобленням або розмальовуванням. Вибір кольорів, форми та вишуканості малюнків не був випадковим, оскільки він визначався різними факторами. Селяни вірили, що будь-які негаразди є наслідком дій демонічних сил, які часто приймали форму вампірів, вовколаків або русалок. Вони вважали, що ці сили накликали бурі, град, повені та різні хвороби, і потрібно було протистояти їм, для чого вигадувалися найрізноманітніші способи.

Серед найпотужніших засобів відлякування вважалися вогонь та червоний колір. Тому стіни всередині хати часто обводили червоною смугою вище долівки. Це створювало замкнене коло, що мало захищати від доступу нечистих сил до житла. Також на стінах здійснювалися магічні малюнки. Різноманітні барвисті зображення та орнаменти мали за мету відволікти увагу лихої сили, щоб вона утрималася від людей. [4, с. 50]

Традиція українського настінного малювання має свої коріння в давніх часах, навіть у епоху трипільської культури [3, с. 13]. Це підтверджують археологічні знахідки, такі як зображення на стінах сови, барвінку, гілок з квітами та букетів. Кожен з цих малюнків несе у собі певний символічний зміст. Наприклад, зображення сови може символізувати присутність охоронця правосуддя чи покровителя у будинку, тоді як гілка з квітами біля входу може свідчити про те, що в оселі проживає дівчина.

Також можна говорити про те, що настінне малювання втілювало споконвічні народні сподівання щодо волі і справедливості, а також виражало протест проти соціального та національного гніту. Українське народне мистецтво завжди було важливим засобом вираження національної свідомості та самовизначення. Символіка, втілена в малюнках на стінах хат, часто мала глибокий сакральний смисл, що спонукало людей до внутрішньої рефлексії та співчуття з власним народом. Вона відображала прагнення до свободи та справедливості, а також виражала протест проти будь-яких форм соціального та політичного утиску. Таким чином, настінне малювання виступало не лише як засіб оздоблення, але й як потужний символ національної ідентичності та боротьби за свободу.

Ці два приклади яскраво ілюструють унікальність народної творчості та її відображення в архітектурі та мистецтві.

Перша згадка про "мальовану пасіку" з подільського села Балин, що зображувала народних героїв Максима Залізняка та Івана Гонту на конях, свідчить про високий рівень культурної самосвідомості та патріотизму селянського населення. Ця унікальна форма мистецтва відображала національні міфи та легенди, які були важливою частиною культурної спадщини. [4, с. 9]

А згадка з повісті Миколи Гоголя "Ніч перед Різдвом" про хату, де вікна були обведені червоною фарбою, а на дверях намальований козак на коні, також свідчить про вплив народної мистецької традиції на творчість видатних письменників та художників. Це демонструє зв'язок між літературою та мистецтвом і показує, як народні мотиви відображаються у художній творчості.

Щодо фарбування швів у зрубних будинках, це створювало не лише естетичний ефект, але й мало символічне значення. Наприклад, у регіоні Лемківщини фарбування вхідних дверей "квітом" та використання символів гілочок, листків барвінку і зірок, які позначали членів сім'ї, були способом комунікації та передачі інформації про сімейний стан та події. Це свідчить про глибоке значення кожної деталі в народному мистецтві та архітектурі, а також про важливу роль мистецтва в щоденному житті та культурі селянства.

В ході роботи ми дослідили культурні та архітектурні особливості традиційного українського села, що відображають багатовікову історію та дух народу. Село для українців завжди було не лише місцем проживання, а й центром їхнього життя, культури та традицій. Через віковість історії, традиційне українське село стало унікальним артефактом, який зберігає неповторний колорит та особливості національної культури.

Висновки до першого розділу.

У висновку до першого розділу підсумуємо, що аналіз традиційного українського житла дозволяє виділити багато автентичних елементів. (Схема А. 8)

Використання традиційних матеріалів, таких як дерево, глина, солома й камінь, не лише відповідає екологічним вимогам, але й

забезпечує високі ізоляційні властивості, сприяє створенню комфортного мікроклімату та знижує вуглецевий слід.

Архітектурні рішення традиційних українських хат є актуальними для сучасних екологічних будівель, де поєднання традиційних матеріалів і конструкцій із сучасними технологіями дозволяє підвищити енергоефективність. Відкриті простори, високі стелі та використання натуральних матеріалів забезпечують якісний мікроклімат, здорову циркуляцію повітря і сприяють довговічності будівель.

Інтеграція місцевих матеріалів, зменшує логістичні витрати та екологічний вплив. Локальні ресурси, як-от глина, камінь і деревина, не тільки скорочують викиди при транспортуванні, але й допомагають підтримувати місцеву економіку. Крім того, принципи орієнтації будинків за сонячними напрямками, що використовувалися для природного освітлення й обігріву, можна інтегрувати з сучасними системами відновлюваної енергетики, як-от сонячні панелі чи геотермальні системи.

Декоративні елементи, такі як різьблення по дереву, орнаменти і розписи на фасадах, також можуть бути джерелом натхнення для оздоблення інтер’єру та екстер’єру сучасних готелів. Планування простору в українських хатах — з чітким функціональним поділом, просторими ґанками та затишними кімнатами — також є корисним для організації зон відпочинку й комунікації гостей у сучасних готелях.

Таким чином, інтеграція елементів традиційної української архітектури у проєктування заміських комплексів зеленого туризму дозволить створити автентичну атмосферу, забезпечити комфорт, відповідаючи при цьому сучасним екологічним стандартам. Такий підхід сприятиме збереженню культурної спадщини та природних ресурсів,

водночас створюючи привабливий простір для туристів, які цінують автентичний досвід і гармонію з природою.

РОЗДІЛ 2. ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ КОМПЛЕКСІВ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

2.1. Аналіз світового досвіду проектування екологічних комплексів зеленого туризму.

Готелі, мотелі, заїжджі двори, кемпінги по всьому світу почали робити свій бізнес більш екологічним, беручи участь у програмах сертифікації або підтримуючи членство в асоціаціях зелених готелів, які вимагають від них вживати заходів, що допомагають захистити навколишнє середовище.

Екологічні комплекси зеленого туризму, які використовують у своїх концепціях принципи стійкого туризму, сертифікуються системами оцінки екологічної ефективності.

BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method) — це провідна система оцінки екологічної ефективності будівель, що використовується на міжнародному рівні. Експерти BREEAM аналізують будинок за десятьма ключовими параметрами. Зокрема, оцінюється його енергоефективність, використання екологічних матеріалів для будівництва, технології управління відходами, вплив будівлі на навколишнє середовище, безпеку для мешканців та відвідувачів, зручність транспортної інфраструктури та інше. (Схема А. 9) [8]

LEED (Leadership in Energy and Environmental Design - Лідерство в енергетичному та екологічному проектуванні) - це найпоширеніша у світі система оцінювання зелених будівель. Сертифікація LEED забезпечує основу для здорових, високоефективних та економних зелених будівель, які пропонують екологічні, соціальні та управлінські переваги. (Схема А. 10) [9]

Green Key Global - це міжнародне екологічне маркування, яке сертифікує готелі та заклади, що працюють у 20 країнах світу. Система базується на самозвітуванні, при цьому об'єкти отримують сертифікацію від одного до п'яти ключів. (Схема А. 11)

2.1.1. Екологічні готелі Ecolodges

Концепція **ecolodges** (екологічні готелі) полягає у створенні комфортного для відпочинку комплексу з мінімальними втручаннями у навколишнє середовище та ґрунтується на принципах стійкого туризму. Особливістю даного прикладу є те, що вони зазвичай розташовуються у віддалених від міст та цивілізації місцях, здебільшого створюються з ініціативи місцевих громад, наприклад **Ecomanu Lodge,** в серці джунглів Амазонки, був створений місцевими сім’ями, що дозволяє туристам зануритися не тільки у дослідження дикої природи, але й місцевих традицій.

Основні принципи формування екологічних готелів

Дослідивши існуючі екологічні готелі у різних частинах світу, можна сформувати такі характеристики (Схема А. 12):

1. **Локація та інтеграція з природою**

Розташування екологічного готелю у віддаленій зоні біорізноманіття, наприклад у національному парку Ману у віддаленій недоторканій частині перуанського тропічного лісу, або в сільській місцевості на невеликій відстані від природної зони, де не зазнає значного впливу міста, шуму, транспорту, смогу чи забруднення [10]. (Рис. А. 19-21)

Важливим аспектом є розташування ecolodge в екологічно чутливій зоні з мінімальним втручанням у природу. Лоджі будуються на природних підвищеннях або спеціальних платформах, щоб уникнути впливу на

ґрунти та рослинність, а також уникнути ризику підтоплення. (Рис. А. 22-23)

Дизайн комплексів відповідає навколишньому ландшафту, будівлі гармонійно вписуються в природне середовище завдяки використанню натуральних матеріалів та низького профілю споруд. Одним з характерних прийомів поєднання простору з природним середовищем це відсутність засклених вікон та дверей, зазвичай у будиночках роблять просто віконні рами або прорізи, які затягуються москітними сітками або жалюзями, які дозволяють проходити повітрю, але не пропускають комах, а для приватності закриваються тканинними шторами. Відкритий дизайн сприяє циркуляції свіжого повітря, що зменшує вологість і робить приміщення менш привабливим для комах. (Рис. А. 24-25, А. 26-27)

2. **Будівельні матеріали та енергоефективність**

Для будівництва використовуються природні матеріали місцевого походження, наприклад бамбук, дерево, очерет, пальмове листя для дахів та плетіння. Зазвичай такі готельні комплекси невеликі, до 30 номерів, для уникнення надмірного споживання природними ресурсами для зведення. Це дозволяє зменшити вуглецевий слід і мінімізувати вплив на екосистему.

Часто застосовують тактику енергозбереження і, можливо, технології відновлюваної енергетики, енергоефективне опалення. [10] Електроенергія, як правило, виробляється від сонячних батарей або невеликих гідротурбін, які забезпечують базові потреби в енергії. (Рис. А. 28) Лоджі часто не використовують кондиціонерів, оскільки природні вентиляційні системи (відкрите планування і вентиляційні отвори) забезпечують комфортні умови всередині. (Схема А. 13)

3. **Водозбереження та управління водними ресурсами та відходами**

Ecolodge зазвичай використовують системи збору дощової води для побутових потреб, а також системи очищення стічних вод за допомогою біофільтрів, які мінімізують забруднення місцевих водойм. Для прикладу, у Tinos Ecolodge (Тінос, Греція) використовуються всі доступні ресурси водозабезпечення: традиційне - підключення до водопровідної мережі, яка забезпечує всі потреби у високоякісній питній воді, забезпечення води у кранах та душових, та нетрадиційне - збір дощової води, очищена річкова та каналізаційна вода. (Схема А. 14) Більша частина потреб покривається за рахунок нетрадиційних джерел. Дощова вода збирається за допомогою широко спроектованої системи збору, яка підключена до всіх твердих поверхонь, таких як дахи, сходи та веранди по всій житловій зоні, у цистерну 100 $м^3$ - центральне водосховище, звідти вода розподіляється насосами по всій мережі дощової каналізації. Ця комунальна водопровідна мережа забезпечує водою всі точки, де її якість може бути нижчою за стандарти питної води. Сюди входить вода для поливу, зовнішніх вкладок для прибирання, загальних цілей, а також для змиву в туалетах. [11]

Також, в цьому комплексі використовується очеретяна система очищення стічних вод. (Рис. А. 29) Існує два типи таких систем очищення, які широко використовуються і добре задокументовані: вертикальні та горизонтальні системи. В даному випадку досліджується саме горизонтальна, вона забезпечує вищу швидкість фільтрації на квадратний метр і більш надійну загальну конструкцію з меншою ймовірністю засмічення піщаного фільтра. Ця система працює таким чином, щоб досягти зменшення втрат води під час випаровування (особливості кліматичних умов розташування комплексу) через системи компостування вода розподіляється на “чорну” та “сіру” (відсотовуються тверді речовини) ще до потрапляння в систему очеретяного ложа. [12]

Переробка відходів, сортування сміття - один з основних пунктів сталого розвитку, що покладений у концепцію екологічних готелів. Органічні відходи використовуються для створення компосту, який потім використовується для вирощування рослин або в агротуризмі. Важливо забезпечити мінімальне утворення відходів, зокрема уникати пластикової упаковки, а також впроваджувати системи повторного використання ресурсів. У Tinos Ecolodge використовується спеціальна система компостування гною (Рис. А. 30), добрива для не їстівних рослин потребують 5 місяців компостування, а компостні добрива 12-місячного процесу переробки, теоретично, підійдуть для удобрення їстівних культур. [12]

4. Програми для туристів

У екологічних готелях працюють, або є доступ, до гідів-екскурсоводів, які або мають біологічну освіту, або добре знають місцеве середовище проживання. Готель надає книги, плакати, карти, фотографії, проводить ознайомчі бесіди або інші способи інформування гостей і відвідувачів про біологію місцевості. Допомагає навчати і працевлаштовувати місцеве населення за справедливу заробітну платню. Надає інформацію гостям, персоналу і відвідувачам про важливість і цінність здорової екосистеми та описує, як найкраще насолоджуватися місцевістю, не впливаючи на неї. Така ініціатива робить внесок у місцеву економіку і допомагає продемонструвати, що екотуризм є більш стійким довгостроковим способом отримання доходу, ніж знищення або зміна середовищ існування заради короткострокової вигоди. [10]

Наприклад, Ecomanu Lodge пропонує туристам унікальні можливості для ознайомлення з природою тропічного лісу, включаючи екскурсії з гідами, які пояснюють важливість збереження екосистеми, спостереження за тваринами та птахами, участь у програмах зі збереження

природи. (Рис. А. 31) Окрім комфортного відпочинку, туристи мають можливість навчатися про екологію регіону, що підвищує їхню обізнаність і цінність відвідування подібних місць. [13]

5. **Соціальна відповідальність.**

Багато ecolodges у національному парку Ману працюють у співпраці з місцевими громадами, надаючи робочі місця та допомагаючи збереженню культурної спадщини. Місцеві жителі часто залучаються до роботи у готелях, як гіди, кухарі або майстри, а туристам пропонують автентичні культурні програми. (Рис. А. 32-33)

2.1.2. Зелені курорти

Наступним прикладом є **зелений курорт Six Senses Resort** на Мальдивских островах. Проекти такого типу демонструють високий рівень екологічної інтеграції в місцях з вразливими природними умовами.

Six Senses Resort на Мальдівах є прикладом побудови на віддалених територіях, які складно обслуговувати та забезпечувати традиційними інфраструктурними рішеннями. Курорт розташований на невеликих островах і націлений на максимальне використання природних ресурсів та їх захист.

Six Senses використовує стратегії **самозабезпечення та самодостатності комплексу**, щоб мінімізувати вплив на природу і зменшити залежність від зовнішніх ресурсів: опріснення морської води через енергозберігаючі технології, використання відновлювальних джерел енергії — сонячні панелі та вітрові турбіни, вирощування місцевих органічних продуктів на території комплексу. [15] (Рис. А. 34)

Так само як й екологічні готелі, зелений курорт Six Senses використовує вищезгадані принципи стійкого туризму та сталого розвитку: використання місцевих будівельних матеріалів, толерантну

інтеграцію в природний ландшафт (Рис. А. 36), технології енергозбереження та використовує комбінацію сонячної та вітрової енергії для електрогенерації (Рис. А. 35), природну вентиляцію та систему кондиціювання, технології збереження та повторного використання води, сувора система роздільного збору і переробки сміття, мінімізація використання пластику, компостування органічних відходів. [14]

2.1.3. Агротуристичні комплекси

Agriturismo La Vialla, Італія — це приклад сімейної ферми, що розвинулася в екотуристичний комплекс, поєднуючи сільське господарство та туризм. Вона базується на принципах органічного виробництва та стійкого землеробства, пропонуючи туристам можливість не тільки відпочити, а й долучитися до процесів фермерської діяльності. [16] (Рис. А. 37-38)

La Vialla відома своїми екологічними методами землеробства та виробництва продуктів. Вони займаються вирощуванням органічних овочів, фруктів, винограду для вина та оливок для оливкової олії. Усі продукти сертифіковані як органічні. На фермі туристам пропонується проживання у автентичних традиційних італійських фермерських будинках з прилеглими територіями господарства. [19] (Рис. А. 39)

La Vialla організовує різноманітні екскурсії для своїх гостей: по виноградниках і сільськогосподарських угіддях, ознайомлює з виробництвом вина та оливкової олії. Важливою частиною є майстер-класи — наприклад, з приготування традиційних італійських страв з продуктів, вирощених на фермі. [17] (Рис. А. 41-42) La Vialla підтримує принципи стійкого ведення сільського господарства, що мінімізує вплив на природу. Вони не використовують хімічних добрив і пестицидів, віддаючи перевагу органічним і природним методам боротьби зі шкідниками та підживлення рослин. [18] Окрім агротуризму, La Vialla

також пропонує туристам можливість долучитися до місцевої культури та традицій, організовуючи фестивалі, святкування сезонних подій і гастрономічні вечори. (Рис. А. 40)

Агротуристичний комплекс, заснований на прикладі Agriturismo La Vialla, може стати успішним проектом в Україні, особливо в регіонах з розвиненими сільськогосподарськими традиціями.

2.1.4. Переосмислення традиційного житла у старому японському поселенні.

Середній вік населення в японських селах значно зростає і, будучи занедбаними, вони втрачають свою ідентичність.У зв'язку з цим старі мачія зносять, щоб звільнити місце для більш сучасних і позбавлених історії будівель, як правило, без правил. [20]

Проєкт реновації **Ikeda Ryokan** від Atelier Lamp переосмислює традиційний японський дім (мачія), поєднавши автентичні елементи з сучасними рішеннями.

Будівля виглядала занедбаною, але завдяки своїй яскравій ідентичності, впізнаваній в архетипах традиційної японської архітектури, має великий потенціал для повторного використання. (Рис. А. 43) Вона складається з двох поверхів, які спочатку використовувалися відповідно як приймальня, кухня і будинок менеджерів на першому поверсі, і як рьокану традиційного японського заїжджого двору [21] на другому поверсі. [20]

Основна ідея реновації полягала у відновленні автентичної атмосфери, зокрема, використовуючи традиційні матеріали, наприклад, дерево, та техніки будівництва для реставрації оригінальної структури. Архітектори підняли будівлю, щоб вирівняти її, враховуючи багаторічний вплив стихій, таких як дощі та тайфуни, які деформували конструкцію. Водночас зберегли фасад, реконструювали вікна на основі історичних

фото та додали сучасні рішення у вигляді екологічних матеріалів, частина яких була перероблена або використана повторно. (Рис. А. 44) Вони зберегли двоповерхову структуру будівлі, де перший поверх раніше служив рецепцією, кухнею та житлом для власників, а другий — гостьовими кімнатами.

Перший поверх тепер став відкритим простором, який слугує рецепцією, офісом Atelier Lamp та громадським простором, що сприяє соціальній взаємодії між місцевими жителями та туристами. (Рис. А. 45-46) Другий поверх рьокану перетворили на сучасний молодіжний хостел з японськими кімнатами та зонами для спілкування, що дозволяє гостям зануритися в японську культуру, зберігаючи традиційний стиль і простоту інтер'єру. (Рис. А. 47-48)

Таким чином, проект реновації Ikeda Ryokan демонструє, як переосмислення традиційного житла в старих японських поселеннях може зберегти культурну спадщину, поєднуючи автентичні архітектурні елементи з сучасними рішеннями. Збереження історичної естетики, використання натуральних матеріалів, а також адаптація простору до сучасних функцій сприяють відновленню ідентичності японських сіл. Подібний підхід є цінним прикладом для розвитку екологічних готельних комплексів, що інтегрують елементи місцевої традиційної архітектури та сприяють культурній спадкоємності, що може бути застосовано і до екологічних комплексів у сільській місцевості України.

2.2. Досвід України у створенні та проектуванні комплексів зеленого туризму.

Українська традиційна хата поєднувала унікальні прийоми, що відображали життєвий уклад, традиції й філософію українців. Стіни зводили з органічних матеріалів (глини, лози, дерева), дах покривали

соломою чи очеретом, що забезпечувало теплоізоляцію взимку та прохолоду влітку. Білий колір, отриманий за допомогою вапна, додавав світла, захищав від шкідників і виконував антисептичну функцію. Характерні різнокольорові деталі (двері, віконниці) створювали світлий і живий інтер'єр, а піч була центром обігріву і символом домашнього затишку. Під стріхою часто облаштовували сховища для їжі чи реманенту. Хата мала вбудовані полиці і лави для зберігання речей, а кожен елемент інтер’єру був функціонально продуманий. Низькі стелі в хатах допомагали краще зберігати тепло і робили простір компактним, що було особливо важливо в холодний період року.

Орнаменти на стінах та карнизах несли оберіг і мали естетичну цінність, а дерев'яні деталі прикрашали різьбленням. Невеликі кімнати і компактне планування сприяли тепловій ефективності, низькі стелі допомагали зберігати тепло. Квіткові мотиви (соняшники, мальви, барвінок) підкреслювали зв’язок з природою та символізували родючість і красу.

2.2.1. Національні музеї народної архітектури та побуту

Україна багата на місця зеленого туризму, які дозволяють гостям країни побачити і відчути дух минулих часів. Одним із таких місць є **Музей народної архітектури та побуту "Шевченківський гай"** у Львові, який зберігає, досліджує та популяризує культуру, народну архітектуру та давній побут усієї Західної України. (Рис. А. 52-53) За період існування на балансі фонду майже 22 тис предметів та збережено понад 100 великих архітектурних об’єктів, що є унікальною та найбільшою колекцією сакральних споруд в Європі. (Рис. А. 49) Під час прогулянки відвідувачі мають змогу поринути у історико-етнографічне середовища мікросел Бойківщини, Лемківщини, Гуцульщини, Буковини, Покуття, Поділля, Закарпаття та Львівщини (Рис. А. 50-51). Музей не

тільки приваблює своїми архітектурними експонатами, але й пропонує туристам долучитися до виставок, презентацій, лекцій, фестивалів та концертів з національними традиціями та обрядами. Також, гості можуть взяти участь у майстер-класах українських традиційних ремесел: гончарство, писанкарство, малюнок на склі, вибійка на тканині, соломоплетіння, народна іграшка. [22]

Також варто відзначити ще один осередок української традиції **Національний музей народної архітектури та побуту України у селі Пирогово** в Київській області, де зібрано понад 300 споруд, які відображають архітектуру та побут українського народу різних регіонів. (Рис. А. 54) До експозиції музею увійшли традиційні архітектурні об'єкти Полтавщини та Слобожанщини, Наддніпрянщина, Поділля, Полісся, Карпат та Південної України. [23] (Рис. А. 55)

2.2.2. Автентичні села та садиби

Наступним чудовим прикладом розвитку зеленого туризму на теренах України є містечко Опішня у Полтавській області, що славиться своїми гончарними майстрами та традиційним ремеслом, цю місцевість ще називають гончарською столицею України. Жителі цього села зазвичай вживають давню етнографічну назву «Опішне» або «Опішнє». На території поселення знаходяться відомі музеї-садиби видатних українських майстрів-гончарів такі, як **Меморіальний музей-садиба славетної гончарки Олександри Селюченко, Меморіальний музей-садиба гончарської родини Пошивайлів, Меморіальний музей-садиба філософа й колекціонера опішенської кераміки Леоніда Сморжа, музей-садиба Івана Білика.**

Етнопоселення «Старий хутір» в Опішні, Полтавська область, є чудовим прикладом зеленого та етнотуризму. (Рис. А. 56)

Опішня — це центр українського гончарства та важлива туристична точка на Полтавщині. Вона відома завдяки Національному музею-заповіднику українського гончарства, який приваблює туристів та дослідників культури з усього світу. Опішня є місцем, де збереглися і продовжують розвиватися традиційні українські ремесла, зокрема гончарство, саме тому це один з головних акцентів етнопоселення. Комплекс активно співпрацює з місцевими гончарами та іншими народними майстрами, що дозволяє підтримувати місцеву економіку та зберігати традиційні ремесла. «Старий хутір» проводить освітні програми для дітей і дорослих, спрямовані на популяризацію української культури та ремесел. Туристи можуть взяти участь у гончарних майстер-класах [27] та інших ремісничих заняттях, скуштувати страви традиційної української кухні, зокрема відомі полтавські галушки та вареники. [25] (Рис. А. 61-62) Страви готуються з місцевих органічних продуктів, що підкреслює екологічну складову комплексу. Комплекс також часто стає місцем проведення культурних подій, фестивалів і виставок народних майстрів. [26] (Рис. А. 59-60) Доступні також інші активності зеленого туризму, такі як піші та велоподорожі, пізнавальні екскурсії, а також рибалка і лазня. [24]

У «Старому хуторі» представлені старовинні хати, побудовані в українському стилі, які повністю відповідають архітектурі Полтавщини початку XX століття. (Рис. А. 57-58) Автентичні будинки було відреставровано та оновлено, зберігаючи екстер'єр та планування, простір інтер’єру доповнено новими меблями та побутовою сучасною технікою, але головними акцентами все одно залишаються традиційні елементи побуту, прикрашені покути, груба, посуд з орнаментами та розписи на стінах. Територію комплексу прикрашено традиційними рослинами, глиняними горщиками, криницею та інформаційними стендами. що

знайомить гостей з культурою українського народу. У комплексі окрім автентичних хат пропонуються варіанти проживання у більш сучасних котеджах, що побудовані з дерева та органічно інтегровані у середовище комплексу.

Етнопоселення «Старий хутір» є прекрасним зразком інтеграції традиційної культури в сучасний туризм, що робить його важливим аналогом для вашого проекту.

2.2.3. Екологічні курорти

Еко-курорт «Izki» — один із найуспішніших прикладів екологічного туризму в Україні. Він розташований у Карпатах і поєднує в собі природну красу, екофрендлі підходи до господарювання та інфраструктуру для активного відпочинку. Цей курорт є чудовим прикладом для аналізу та впровадження подібних проектів у регіонах із природними та культурними ресурсами.

«Izki» розташований в мальовничих Карпатах, що дозволяє залучати туристів, які цінують природу та активний відпочинок. Курорт знаходиться на віддалі від великих міст, що сприяє спокійному відпочинку на природі.

Будівлі курорту спроектовані спираючись на підходи давніх українських зодчих при плануванні традиційних поселень, основні принципи: використання екологічних місцевих будівельних матеріалів (дерево, камінь, глина), органічна інтеграція споруд у ландшафт, акцентуючи увагу саме на природному середовищі, мала поверховість забудови, компактність планування. [29] (Рис. А. 65) Екстер’єр комплексу більш сучасний, але територія насичена автентичним декором - горщики, тин, вози, традиційні рослини та дерева, та іншими характерними для

ділянки української хати елементами - вулики, хлів, криниця, джерело. (Рис. А. 63-64)

«Izki» активно використовує місцеві природні ресурси та органічні продукти. Вони займаються вирощуванням власних органічних овочів і фруктів, а також ведуть тваринницьку ферму, [32] що забезпечує курорт екологічно чистими продуктами. Відвідувачам пропонують страви із місцевих продуктів, вирощених органічним способом. Кухня орієнтована на здорове харчування та традиційні карпатські рецепти, що поєднує національні кулінарні традиції з екологічними стандартами. [30] Безліч варіантів активного відпочинку — лижі, велопоходи, піші маршрути, спа-процедури з використанням місцевих природних ресурсів, таких як трави і гірські води. [31]

Комплекс підтримує концепцію сталого туризму і проводить освітні програми для туристів щодо важливості захисту довкілля. Вони організовують екологічні семінари та програми для дітей, що формує культуру дбайливого ставлення до природи. [28]

Еко-курорт «Izki» є чудовим прикладом того, як можна поєднати екологічний туризм, органічне землеробство та активний відпочинок у гармонії з природою. Такі комплекси можуть стати не лише місцем для відпочинку, але й важливим осередком для популяризації екологічного способу життя, сталого розвитку та збереження природних ресурсів.

Висновки до другого розділу

Екологічні комплекси демонструють значну різноманітність у концепціях, підходах до дизайну, використанні екологічних технологій та створенні активностей для туристів. Кожен тип комплексу орієнтований

на збереження природного середовища, інтеграцію в локальний ландшафт і підтримку сталого розвитку. Наприклад, **екологічні готелі** (*Ecomanu Lodge, Tinos Ecolodge*) спрямовані на мінімізацію впливу на довкілля через використання сонячних батарей, біофільтрів та локальних матеріалів. **Агротуристичні комплекси** (*Fattoria La Vialla*) фокусуються на поєднанні традиційного землеробства з туризмом, популяризуючи органічні практики.

Українські проєкти, такі як **еко-курорт «Ізки»** та **етнопоселення «Старий хутір»**, вирізняються інтеграцією культурних традицій і природного господарства, пропонуючи автентичний досвід для туристів, включаючи сироваріння, фестивалі та гастрономічні тури. Таким чином, екологічні комплекси не лише забезпечують комфортний відпочинок, а й виступають ефективним засобом екологічної освіти та популяризації сталого способу життя. (Схема А. 15)

Підсумком аналізу світового та українського досвіду проектування та реалізації екологічних готельних комплексів зеленого туризму можна визначити підходи, які допоможуть створити екологічний готельний комплекс, який відповідатиме міжнародним стандартам стійкого туризму і підтримуватиме розвиток місцевої громади та збереження природи. (Схема А. 16)

- **Інтеграція з природою:** розміщення будівель із мінімальним впливом на екосистему, використання натуральних матеріалів та гармонійне вписування в ландшафт, розташування в культурно значущих місцевостях. Концепція має зосередитися на ізоляції від міського шуму, інтеграції комплексу з місцевим природним середовищем та мінімізації впливу на екосистему.

- **Архітектура та дизайн:** використання традиційних матеріалів (дерево, глина, солома), відтворення автентичних архітектурних елементів та реконструкція старовинних будинків та збереження традиції місцевого будівництва, поєднання традиційного стилю з сучасними зручностями.
- **Агротуризм та сімейне фермерство:** розвиток агротуристичного напрямку на базі органічного землеробства, виробництво місцевих продуктів для гастрономічного туризму.
- **Енергоефективність та екологічні технології**: впровадження відновлюваних джерел енергії, збір дощової води, біологічна очистка стоків, сортування та компостування відходів.
- **Екотуристичні та освітні програми**: розробка екологічних екскурсій, майстер-класи з кулінарії, традиційних ремесел і сільськогосподарських робіт, інтеграція місцевих ландшафтів у туристичні активності, залучення до місцевих фестивалів, ярмарок та традиційних святкувань. Організація дитячих таборів, освітніх програм про органічне землеробство, збереження природи та інші теми, пов'язані з екологічним туризмом буде ефективним інструментом у вихованні майбутнього покоління, яке дбає про природу.
- **Соціальна відповідальність**: співпраця з місцевою громадою, створення робочих місць, підтримка місцевої економіки та збереження народних традицій.

РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТНА ПРОПОЗИЦІЯ ОБ'ЄКТУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

3.1. Передпроєктний аналіз, постанова завдання проєктування

Ділянка обрана для проектування знаходить за адресою вул. Садова, 12, с. Нижній Бишкин, Чугуївського р-н, Харківської обл. Місце проєктування розташоване в межах сільської зони, характеризується традиційними сільськими пейзажами, культурними особливостями та природними ресурсами, які створюють ідеальні умови для розвитку сучасного простору з урахуванням автентичних рис українського села.

Природне багатство села Нижній Бишкин включає в себе річкові долини, лісові масиви, луки, що є типовими елементами українського сільського ландшафту, район має значний рекреаційний потенціал та багатий біорізноманіттям.

Навколо Нижнього Бишкина розташовані густі ліси, які є важливими екологічними зонами з точки зору очищення повітря, регуляції місцевого клімату та підтримання біорізноманіття. Лісові масиви складаються переважно з листяних дерев — дубів, лип, беріз, що створюють розмаїття середовищ для фауни. Тут мешкають різноманітні види птахів, дрібні ссавці, а також рідкісні види рослин, характерні для Харківської області.

Ці ліси виконують не лише екологічну функцію, але й є природним бар’єром для забруднення, яке може надходити з промислових об'єктів у навколишніх районах. Вони також слугують чудовими рекреаційними зонами, куди місцеві мешканці та туристи можуть приходити для прогулянок, велосипедних подорожей та інших видів активного відпочинку.

Річка Сіверський Донець протікає неподалік від Нижнього Бишкина і є важливим природним та рекреаційним ресурсом регіону. Вона формує багатий на види прибережний ландшафт, який приваблює місцевих мешканців та туристів для риболовлі, купання і відпочинку на природі. Береги річки рясніють зеленню, а також мають численні піщані пляжі та затишні місця для пікніків.

Це важливий осередок для розвитку екологічного туризму та проведення сімейного дозвілля. Завдяки мальовничій природі та доступності, річка є популярною зоною для короткотривалих екскурсій та активного відпочинку, що може стати ще більш привабливим для туристів у межах проєкту популяризації українського села.

Природний парк «Гомільшанські ліси», розташований неподалік, є одним з найважливіших природних парків Харківської області. Він охоплює значні площі лісів, лук, боліт та інших екосистем, створюючи унікальні умови для збереження природного багатства регіону. Парк приваблює численних туристів і місцевих жителів, пропонуючи можливості для екотуризму, піших маршрутів, велоподорожей та відпочинку на природі.

У парку зберігається велика кількість видів флори та фауни, які занесені до Червоної книги України, що додає йому наукової та екологічної цінності. Окрім цього, парк активно займається екоосвітою,

проводячи екскурсії та освітні заходи для місцевих мешканців і туристів. Його близькість до села Нижній Бишкин робить цей природний парк ще одним важливим рекреаційним ресурсом у проєктованому об'єкті.

У Зміївському районі також існують численні природні пам’ятки, які привертають увагу туристів і зберігають унікальні місцеві екосистеми. На території району прокладені екологічні стежки та туристичні маршрути, які забезпечують відвідувачам можливість дослідити природну красу регіону. Ці стежки проходять через наймальовничіші місця, включаючи ліси, річкові долини, поля та місця з рідкісними видами рослин і тварин.

Додатково до природних зон, район має безліч облаштованих зон відпочинку з місцями для пікніків і вогнищ, що сприяє розвитку місцевого туризму та популяризації відпочинку в сільській місцевості. Облаштування таких зон та збереження природних ландшафтів можуть бути інтегровані в проєкт житлового комплексу для підтримки популяризації автентичного українського села та збереження його унікального природного середовища.

Ділянка, на якій планується проєктування, має вигідне розташування щодо транспортної інфраструктури. Через село Нижній Бишкин проходить автомобільна дорога, яка з'єднує його з містом Первомайськ. Основні транспортні артерії забезпечують зручне сполучення із найближчими сусідніми населеними пунктами, смт. Слобожанське, с. Лиман та містом Зміїв, що знаходяться в радіусі 30 хв їзди на автомобілі. Автомобільні дороги у селі підтримуються у доброму стані, що полегшує доступ до місця проєктування приватним транспортом. Зручні під’їзні шляхи сприяють можливостям розвитку проєкту та зручності пересування для майбутніх мешканців і відвідувачів.

Окрім автомобільного транспорту, поблизу розташовані залізничні зупинки, що забезпечують ще кращу доступність для населення та туристів. У містечках Слобожанське, Зміїв і Занки зупиняються як поїзди далекого сполучення, так і електрички, що курсують маршрутом Харків-Балаклія-Ізюм. Ці зупинки створюють додаткові можливості для транспортного сполучення села з великими містами Харківської області.

Залізничні зупинки мають налагоджене автобусне сполучення з селом, що дозволяє дістатися до Нижнього Бишкина громадським транспортом. Рейсові автобуси, що регулярно курсують від цих станцій, забезпечують зручний доступ до місця проєктування для всіх, хто віддає перевагу громадському транспорту. Така транспортна доступність є вагомою перевагою для розвитку житлового комплексу та підвищення привабливості проєкту як для місцевих мешканців, так і для потенційних туристів, які хочуть ознайомитися з автентичним українським селом.

Село Нижній Бишкин характеризується переважно сприятливою екологічною ситуацією завдяки багатим лісовим масивам та природним паркам, які займають значну частину території району. Ці лісові зони сприяють очищенню повітря, підтриманню місцевої екосистеми та створюють унікальні умови для збереження біорізноманіття. Природні парки, зокрема ті, що знаходяться поблизу села, слугують рекреаційними зонами і сприяють розвитку екологічного туризму, забезпечуючи місцевим мешканцям і туристам можливості для відпочинку на природі.

Однак поблизу, у смт. Слобожанське та селищі Дінець, розміщено низку промислових підприємств, що дещо впливають на екологічну ситуацію району. Основними забруднюючими речовинами є вуглекислий газ, оксиди азоту та сірки, які можуть негативно впливати на якість повітря. У селищі Дінець також діють підприємства, що обслуговують

промисловий сектор, і їхній вплив на довкілля хоч і обмежений, однак присутній. Проте завдяки великій кількості лісових масивів, що оточують Нижній Бишкин, рівень забруднення в сільській місцевості значно знижується. Ліси виконують природну фільтраційну функцію, поглинаючи шкідливі викиди, що надходять від промислових підприємств з навколишніх районів. Окрім того, річки, що протікають поблизу, забезпечують природний водний баланс, сприяючи чистоті та свіжості повітря.

Загалом, екологічна ситуація поблизу Нижнього Бишкина залишається сприятливою, хоча вплив промисловості відчувається у навколишніх районах. Це підкреслює важливість збереження природних ландшафтів та впровадження екологічно дружніх практик у нових проєктах, що дозволить гармонійно інтегрувати житловий об'єкт в оточуюче середовище та зберегти природну красу та чистоту регіону.

Регіон має помірно континентальний клімат з теплим літом і помірно холодною зимою, що створює сприятливі умови для будівництва. Середня річна температура повітря становить близько +8°C, зимові температури в середньому досягають -6°C, а літні — +23°C. Кількість опадів є помірною і становить близько 500 мм на рік, при цьому переважна частина опадів випадає влітку. Такий клімат сприяє використанню зелених насаджень та дозволяє ефективно використовувати природні джерела енергії, зокрема сонячні панелі для енергозабезпечення.

Сільськогосподарські підприємства та фермерські господарства району здатні запропонувати автентичний досвід для гостей — відвідування ферм, участь у сільськогосподарських роботах, дегустація органічних продуктів. Це відкриває можливості для розвитку агротуризму та популяризації органічного землеробства серед відвідувачів. Традиційні

ремесла, такі як ткацтво, гончарство, вишивка та деревообробка, створюють привабливість для туристів, які хочуть дізнатися більше про українську культуру та народне мистецтво. Місцеві ремісники та культурні діячі можуть сприяти збереженню і популяризації народної творчості через майстер-класи, виставки та ярмарки. Місцеві жителі та трудові ресурси району можуть бути залучені до роботи у сфері зеленого туризму — від обслуговування готельного комплексу до проведення екскурсій та організації заходів. Це сприятиме підвищенню зайнятості серед населення, економічному розвитку регіону та підтримці місцевих громад.

Розвиток готельного комплексу на цій ділянці може стати каталізатором для популяризації українського сільського способу життя серед молодих людей, сімей та туристів, які прагнуть відчути автентичну атмосферу українського села.

У рамках популяризації автентичного українського села важливо створити простір, який би гармонійно інтегрував традиційні природні зони з новітніми архітектурними рішеннями, що не порушуватимуть автентичного вигляду місцевості. Для підтримки та розвитку культурної ідентичності українського села у проєкті планується використання традиційних архітектурних форм і матеріалів, які відображатимуть місцеві будівельні традиції. Зокрема, планується акцент на натуральних матеріалах, таких як дерево, камінь та глина, а також включення елементів народного мистецтва в дизайн будівлі. Цей підхід дозволить створити естетичний та культурний зв’язок між проєктом та місцевими традиціями, що сприятиме зацікавленню з боку туристів та відвідувачів.

Передбачено важливість екологічної стійкості, спираючись на використання місцевих природних ресурсів. Встановлення сонячних

панелей, систем автоматичного зрошення та природного озеленення дозволить створити сучасний екологічний простір, що відображає повагу до традиційного українського підходу до природи.

Проєкт включає зручні транспортні підходи та пішохідні маршрути, що з'єднують комплекс із сусідніми селами та природними рекреаційними зонами, такими як річкові пляжі та лісові стежки. Це забезпечить доступність і сприятиме розвитку екологічного туризму, підвищуючи інтерес до традиційного українського способу життя.

Готельний комплекс може активно співпрацювати з місцевими господарствами, закуповуючи свіжі продукти для своїх гостей і пропонуючи відвідувачам екскурсії на ферми, де вони зможуть побачити традиційні методи обробітку землі, познайомитися з українськими аграрними традиціями та навіть брати участь у сезонних роботах. Місцеві господарства можуть постачати свіжі та органічні продукти для кухні готельного комплексу, дозволяючи запропонувати гостям меню з місцевих інгредієнтів. Такий підхід до харчування сприятиме популяризації агротуризму та розвитку місцевого ринку.

Місцеві майстри будуть залучені до співпраці з готелем, наприклад, у вигляді майстер-класів або виставок для туристів. Це дозволить відвідувачам не лише побачити, але й спробувати себе в традиційних ремеслах. Крім того, вироби місцевих ремісників можуть бути представлені в магазині сувенірів при готельному комплексі, сприяючи збереженню народних традицій і надаючи туристам можливість придбати унікальні вироби, зроблені вручну.

3.2. Концепція проєкту та функціональне зонування.

Проектною пропозицією заміського готельного комплексу зеленого туризму на ділянці по вул. Садовій, 12 у с. Нижній Бишкин, Харківської області, Чугуївського р-ну передбачається одночасне перебування 30 осіб.

Загальна проєктована площа комплексу зеленого туризму складає

На території комплексу наявні такі **функціональні зони:**

1. Головний корпус з рестораном та ресепшеном
2. Будинки для проживання родини з 3-4 осіб
3. Будинки для проживання двох гостей
4. Дитячий ланцюжковий майданчик
5. Зона водойми
6. Пляжна зона
7. Зона барбекю
8. Зони вогнища

Об’ємно-планувальне рішення … **Об’ємно-просторова композиція…**

Кольорова гама проєкту нейтральна, для делікатної інтеграції у природне середовище. Для фасадів будинків та декоративних стінок обрано побілену глину, мощення доріжок - у кольорі каменю, також присутні дерев’яні елементи теплих віддтінків.

В дизайні використовуються автентичні елементи українського традиційного житла, такі як: білі глиняні стіни, солом’яні дахи, вогнище як центральний елемент подвір’я, розпис орнаментами на декоративних стіночках та озеленення рослинами, що здавна висаджували на українських подвір’ях.

Гості мають три рівні приватності: 1 рівень це саме будинок та тераса з місцями для сидіння та теплим чаном, 2 рівень - це зона вогнища, яка

розрахована на 2 будинки, тобто дві сім’ї, де вони зможуть познайомитися один з одним, щоб потім разом відвідувати пішохідні та веломаршрути зеленого туризму запропоновані гідами комплексу, 3 рівень це зони спільні зони - кафе у головній будівлі, дитячий мотузковий майданчик, зона пруда з піщаним мощенням та шезлонгами, зона барбекю.

3.3. Матеріали та технічні характеристики.

ВИСНОВКИ

Використання традиційних матеріалів, таких як дерево, глина, солома й камінь, не лише відповідає екологічним вимогам, але й забезпечує високі ізоляційні властивості, сприяє створенню комфортного мікроклімату та знижує вуглецевий слід.

Архітектурні рішення традиційних українських хат є актуальними для сучасних екологічних будівель, де поєднання традиційних матеріалів і конструкцій із сучасними технологіями дозволяє підвищити енергоефективність. Відкриті простори, високі стелі та використання натуральних матеріалів забезпечують якісний мікроклімат, здорову циркуляцію повітря і сприяють довговічності будівель.

Інтеграція місцевих матеріалів, зменшує логістичні витрати та екологічний вплив. Локальні ресурси, як-от глина, камінь і деревина, не тільки скорочують викиди при транспортуванні, але й допомагають підтримувати місцеву економіку. Крім того, принципи орієнтації будинків за сонячними напрямками, що використовувалися для природного освітлення й обігріву, можна інтегрувати з сучасними системами відновлюваної енергетики, як-от сонячні панелі чи геотермальні системи.

Декоративні елементи, такі як різьблення по дереву, орнаменти і розписи на фасадах, також можуть бути джерелом натхнення для оздоблення інтер’єру та екстер’єру сучасних готелів. Планування простору в українських хатах — з чітким функціональним поділом, просторими ґанками та затишними кімнатами — також є корисним для організації зон відпочинку й комунікації гостей у сучасних готелях.

Таким чином, інтеграція елементів традиційної української архітектури у проєктування заміських комплексів зеленого туризму дозволить створити автентичну атмосферу, забезпечити комфорт, відповідаючи при цьому сучасним екологічним стандартам. Такий підхід сприятиме збереженню культурної спадщини та природних ресурсів, водночас створюючи привабливий простір для туристів, які цінують автентичний досвід і гармонію з природою.